

EĞİTİM ARAŞTIRMASI

Entegre ve Klasik Sistemlerde Öğrenim Görmüş Olan Tıp Mezunlarının Tıpta Uzmanlık Sınavı'ndaki Başarı Oranlarının Karşılaştırılması^[*]

A Comparison of Success Rates of the Graduates in the Internship Selection Examination for Medical Doctors (TUS) following Education with Integrated or Classical Systems

Oğuz TAŞKINALP, Recep MESUT

Amaç: Değişik sistemlerde öğrenim gören tıp fakültesi mezunlarının Tıpta Uzmanlık Sınavı (TUS) başarı oranları karşılaştırıldı ve eğitim sistemlerinin başarıya etkisi araştırıldı.

Çalışma Planı: Değerlendirmeye 1987-1995 yılları arasında Trakya Üniversitesi Tıp Fakültesi'nde eğitim gören öğrenciler alındı. 1987-1992 yıllarında eğitim-öğretime başlayanlar entegre sistemde öğrenim görürlerken, 1993-1995 yıllarında başlayanlar ders geçme, yani klasik sistemle öğrenimlerini sürdürdüler. Aynı öğrencilerin mezuniyetlerini takiben girdikleri TUS'daki aldıkları ortalama Klinik ve Temel Tıp Bilimleri Puanlarına göre olan fakültelerarası sıraları bulundu. Belirlenen bu sıralamalar karşılıklı olarak kıyaslandı. Sonuçlara eğitim sistemlerinin ne oranda etkili olduğu araştırıldı.

Bulgular: Entegre sistemde eğitim gören öğrencilerin TUS başarı oranları toplam 12 sınavın sadece üçünde ÖYS giriş sırasından daha iyi derecede idi. Klasik sistemle öğrenim gören öğrencilerin ise, bir sınav dışında diğer beş TUS sınavında ÖYS giriş sırasından daha iyi derecede başarılı oldukları bulundu.

Sonuç: Fakültemizde klasik ders geçme sisteminde eğitim gören öğrencilerin TUS başarı oranları yükselmiştir.

Anahtar Sözcükler: Öğretim programı; eğitim, tıbbi, mezuniyet öncesi/standartlar; eğitim ölçümü; okul, tıp/standartlar.

Objectives: We compared the success rates of medical faculty graduates in the Internship Selection Examination for Medical Doctors (TUS) following different education systems.

Study Design: The study included Medicine Faculty students of Trakya University, who received education between 1987 and 1995, during which two different education systems, namely an integrated system and the classical system were implemented between 1987-1992 and 1993-1995, respectively. The place of our faculty was found according to the average Clinical Medicine and Basic Medicine scores of the graduates in the first TUS following their graduation and a comparison was made between the two systems. The effect of different education systems were assessed on the TUS scores.

Results: Compared to the ÖYS placement, the students who were enrolled in the integrated system obtained higher TUS scores in only three out of 12 examinations. However, TUS scores were higher than those of ÖYS placement in five out of six examinations in the students who received the classical system.

Conclusion: The results show that the classical education system is associated with higher success rates in TUS scores.

Key Words: Curriculum; education, medical, undergraduate/standards; educational measurement; schools, medical/standards.

*II. Tıp Eğitimi Sistemleri ve Anatomi konulu, Prof. Dr. İsmail Ulutaş Sempozyum'unda sunulmuştur (5-7 Eylül 2002, Sivas).

Trakya Üniversitesi Tıp Fakültesi Anatomi Anabilim Dalı (Taşkınalp, Mesut, Prof. Dr.)

İletişim adresi: Dr. Oğuz Taşkınalp, Trakya Üniversitesi Tıp Fakültesi Anatomi Anabilim Dalı, 22030 Edirne.

Tel: 0284 - 235 54 54 Faks: 0284 - 235 59 35 e-posta: oguzt@trakya.edu.tr

Ülkemizdeki tıp fakültelerinde anatomi eğitimi üç ayrı şekilde uygulanmaktadır. Fakülte-lerin büyük çoğunluğunda entegre sistemde eğitim verilirken, yedisinde klasik, ikisinde ise aktif modüler sistem bulunmaktadır. Bu fakültelerin hepsinde genel amaç, belli bir standardın üzerinde ve hastaya yararlı olacak başarılı tıp doktoru yetiştirmektir. Sistemler farklı olsa da amacın ortak olması, fakülteleri daima daha iyi ve daha mükemmel eğitim sistemlerine yöneltmeyi sağlamaktadır. Bununla birlikte, fakültelerin eğitim sistemlerinde değişiklikler yapılırsa da, gelişmeler her zaman istenilen düzeyde olmaktadır. Eğitim sisteminin gelişimindeki yavaşlık politik, sosyoekonomik ve kültürel gerçekler ile açıklanabildiği gibi, kurumsal ve kişisel engellerin yanı sıra esas olarak fakülte personelinin değişime karşı tutuculuğu, eğitim bütçelerinin yetersizliği ve eğitim programlarının yetersiz denetimlerine de bağlıdır.^[1] Tıp fakültelerinde yetiştirilen hekimlerin verilen eğitime göre ne oranlarda başarılı olduklarını ortaya çıkaracak bir ölçüt bulunmamaktadır. Ancak 1987 yılından beri uygulanmakta olan Tıpta Uzmanlık Sınavı (TUS) belli oranda da olsa fakültelerin verdiği eğitimi karşılaştırabilmemizi sağlamaktadır. Yılda iki kez yapılan bu sınav sonuçlarına göre farklı sistemlerde eğitim veren fakülteleri de karşılaştırmamız mümkündür.

1982 yılında kurulan Trakya Üniversitesi Tıp Fakültesi, Aralık 1982 tarihinde eğitim-öğretime başlamıştır. Kuruluşundaki yönetmelikte eğitim sistemi entegre, yani sınıf geçme olarak belirtilmiş; daha sonra 1993 yılında kredili ders geçme sistemine geçilmiştir. Bu sistem değişikliği ile öğrencilere daha iyi eğitim ve öğrenim sunmak ve onları başarılı birer hekim olarak yetiştirmek amaçlanmıştır. İki sistemde de anlatılan konular hemen hemen aynı olmasına rağmen, derslerin işlenmesi ve sınav sistemlerinin farklı olması öğrencilerin başarı durumlarına yansımakta; mezun olduklarında TUS'taki başarılarına da etki etmektedir. İki sistemdeki genel özellikleri şu şekilde sıralayabiliriz.

Entegre sistemde her eğitim-öğretim yılı ders kurullarına ayrılmıştır. Her ders kurulunda ise tüm dersler ağırlıkları oranında yer almakta-

dır. Entegre sistemde ara sınav sayısı ders kurulu sayısı kadardır. Ders yılı sonunda bir bitirme sınavı ile bütünleme sınavı yapılmaktadır. Bu sınavlarda öğrenciler tek oturumda tüm derslerden, her dersin puan ağırlığının o dersin teorik ve pratik yükünün ağırlığına eşit olduğu bir sınava girmektedir. Bu sistemde sınavların önemli bir özelliği de "eksiye geçme" denilen uygulamadır. Öyle ki, öğrenci sınavlarda her dersin puanının en az %50'sini almak zorundadır; %50'nin altında alınan her puan eksi kabul edilip, öğrencinin o sınavdaki toplam puanından düşülmektedir. Bu sistemde sınıf geçme notu, ara sınav ortalamasının %60'ı ve final sınavının %40'ının toplanması ile hesaplanmaktadır. Sınıf geçme notu 50 olan sınavda, ara sınav ortalaması ne olursa olsun öğrencinin final sınavında en az 50 alma zorunluluğu vardır. Sınıfta kalan öğrencinin bir sonraki yıl tüm dersleri tekrar alması gerekmektedir.

1993 yılında yapılan yönetmelik değişikliği ile entegre sistem bırakılmış, yerine kredili "klasik" sistem, yani ders geçme sistemi getirilmiştir. Bu sistemde dersler dönemlik alınmaktadır. Yönetmeliğe göre, dönem içinde her dersin en az bir ara sınavı (genelde iki ara sınav) ve sömestre sonunda tüm derslerin final ve bütünleme sınavları yapılmaktadır. Ara sınavlar %40, final sınavı ise %60 oranında başarı notuna etki etmekte; toplam 60 alan öğrenci sınavdan, dolayısıyla dersten başarılı kabul edilmektedir. Öğrencinin bir üst sınıfa geçebilmesi için tüm ders kredilerinin en az %80'inden başarılı olması gerekir. Daha sonra, yönetmelikte yapılan bir değişiklikle 1998-1999 eğitim-öğretim yılından itibaren tüm derslerden başarılı olma koşulu getirilmiştir. Sadece tek bir dersten başarısız olan öğrencilere eğitim yılı başlamadan önce "tek ders" sınav hakkı tanınmakta, bu sınavdan başarılı olan öğrenci bir üst sınıfa geçmektedir.

İki sistemde de genel müfredat aynı olmasına rağmen sınav ve sınıf geçme özellikleri farklıdır. Bu farklılık öğrencilerin ders çalışma sistemlerine, dolayısıyla sınavlardaki başarılarına ve daha uzun süreli olarak da TUS sonuçlarına etkide bulunmaktadır.

GEREÇ VE YÖNTEM

Çalışmamızın gereğini ÖSYM tarafından Tıp Fakülteleri Dekanlıkları'na her TUS sınavı sonrasında gönderilen dokümanlar oluşturdu.^[2] Bu dokümanlarda o yılın TUS sonuçları ile birlikte her fakültenin klinik ve temel tıp bilimleri not ortalamaları ile fakülteler arası sıraları, TUS sınavına giren mezunların ÖYS giriş yılları ve giriş sıraları yer almaktadır.

Bu bilgiler ışığında, Trakya Üniversitesi Tıp Fakültesi'ne 1987-1995 yıllarında giren öğrencilerinin ÖYS giriş sıraları ile aynı öğrencilerin mezun olduktan sonraki TUS'taki sıralamaları değerlendirildi (Tablo 1). Bu verilerin 1987-1992 yılına ait olanları fakültemizde entegre sistemde, 1993-1995 yılına ait olanları ise klasik ders geçme sisteminde eğitim gören öğrencilerle ilgilidir.

BULGULAR

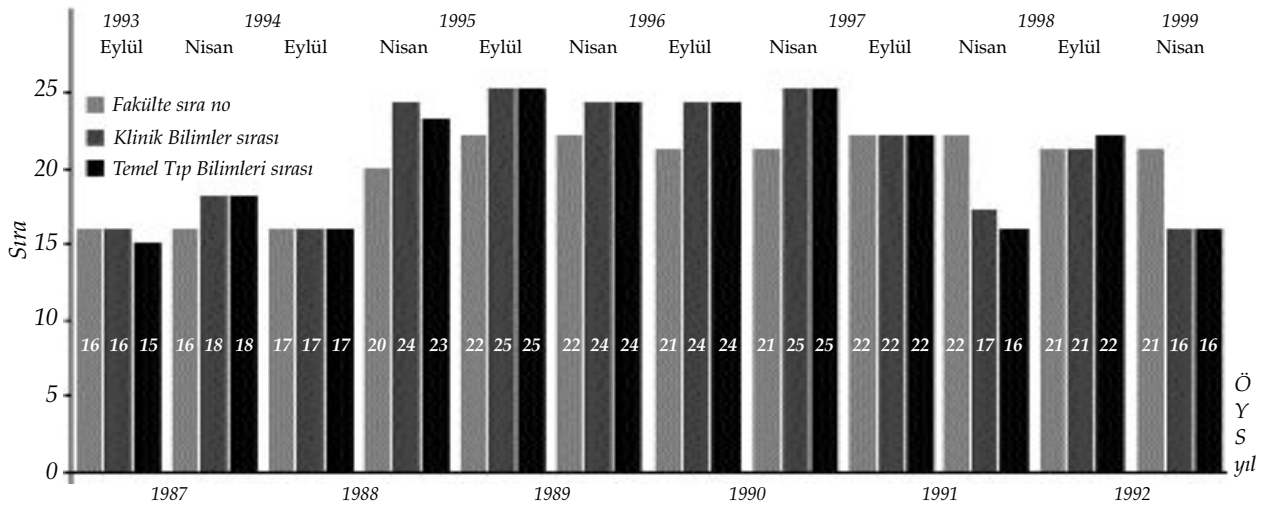
Entegre sistemde eğitim gören 1987-1992 girişli öğrencilerin TUS başarı oranlarına baktığımızda (Şekil 1), toplam 12 sınavın sadece üçünde Trakya Üniversitesi Tıp Fakültesi'nin ÖYS giriş sırasından daha iyi sırada yer aldıkları görüldü. Bunlar 1987 girişlilerin 1993 eylül sınavı, 1991 girişlilerin 1998 nisan sınavı ve 1992 girişlilerin 1999 nisan sınavıdır. Bu sınavların dışındaki tüm TUS başarı oranlarının, aynı öğrencilerin ÖYS giriş yıllarındaki fakülte sıralarından düşük oldu-

Tablo 1. 1987-1995 yıllarındaki ÖYS giriş sırası ve TUS'taki başarı sıraları

Yıl	ÖYS'ye göre fakülte sıra no	TUS'a göre KBP sırası	TUS'a göre TTBP sırası
1987	16	16	15
1987	16	18	18
1988	17	17	17
1988	20	24	23
1989	22	25	25
1989	22	24	24
1990	21	24	24
1990	21	25	25
1991	22	22	22
1991	22	17	16
1992	21	21	22
1992	21	16	16
1993	21	15	15
1993	22	19	19
1994	21	19	19
1994	22	19	18
1995	25	20	20
1995	24	24	24

KBP: Klinik bilimler puanı; TTBP: Temel tıp bilimleri puanı

ğu görüldü. Ancak, 1993-1995 yıllarında giriş yapan öğrenci sıralamaları değerlendirildiğinde bir sınav dışında diğer beş sınavda öğrencilerin giriş yıllarındaki fakülte sırasından daha iyi derece elde ettikleri saptandı (Şekil 2). Yalnızca bir sınavda sıralama iki parametrede de aynı bulundu.

Şekil 1. Entegre sistemde okuyan 1987-1992 girişli öğrencilerin mezun olduktan sonra girdikleri TUS'taki başarı oranları.

TARTIŞMA

Değerlendirme sonuçları fakültemizdeki tıp eğitiminin TUS sonuçları açısından klasik sistemde daha başarılı olduğunu göstermektedir. Öyle ki, fakültenin sıralaması klasik sistemde bazı yıllarda beş basamak birden yükselmişken, entegre sistemde dört basamağı bulan gerilemeler gözlenmektedir. Dünyanın ve yurdumuzun pek çok yerindeki tıp fakültelerinde uygulanmakta olan ve yeni eğitim sistemlerinden kabul edilen entegre sistemde eğitim gören öğrencilerin TUS başarı oranlarının klasik sisteme göre daha düşük çıkması bir hayli ilgi çekicidir. Şimdi bu sonuç üzerinde etkili olabilecek faktörleri sırayla irdeleyelim:

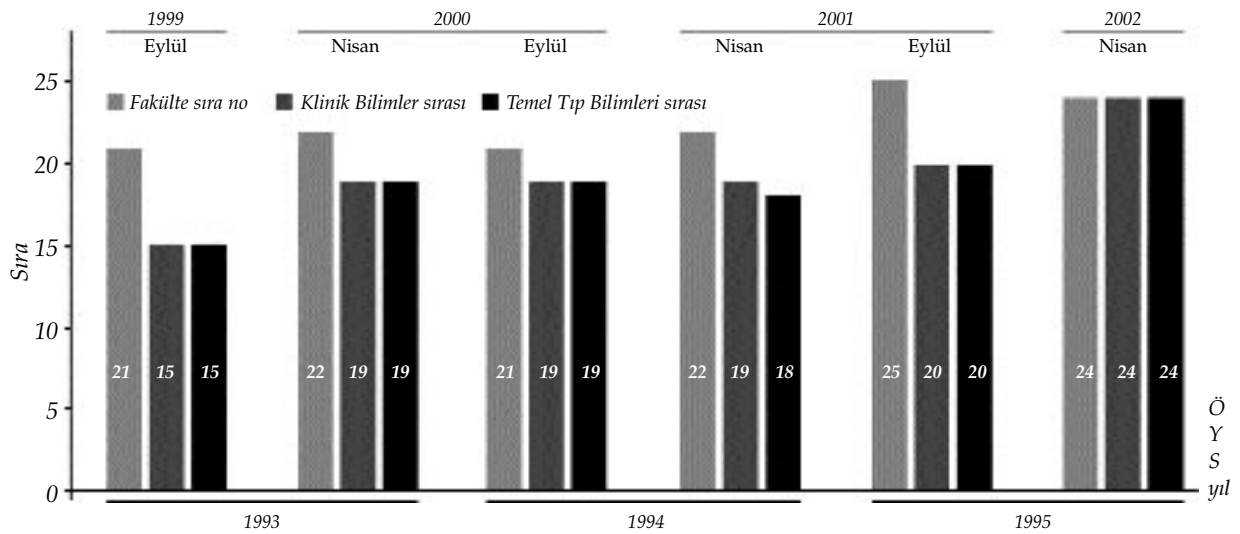
Öğretim üyesi sayısı: Fakültemizin kuruluşunda 15-20 arasında olan öğretim üyesi sayısı 1993 yılında 80'in üzerine çıkmıştır. Bu da öğrencilere eğitim veren kadronun sayısı entegre sistemde yetersiz iken, klasik sistemde nispeten yeterli duruma geçmiş, bu da öğrencilerin daha iyi eğitilmesinin nedenlerinden birini oluşturmuştur.

Öğrenci faktörü: Bilindiği gibi yurdumuzda 1970 hatta 80'li yıllarda hekimlik gözde bir meslek, tıp fakülteleri de liseli öğrenciler içinde tercih edilen bir okuldu. Ancak bazı etkenlerle 1990'lı yıllarda azalmaya başlayan bu ilgi günümüzde de bu özelliğini sürdürmektedir. Bunun

sonucunda, her yıl tıp fakültelerine giren öğrencilerin bilgi kaliteleri azalmaktadır. Bu durum üniversiteye giren öğrencilerin yer aldıkları yüzdeler dilimlerde de kendini göstermektedir. Örneğin, fakültemize giren öğrenciler ilk kuruluş yıllarında %4'lük dilimlerde iken, bugün bu oran %14'lere kadar gerilemiştir.^[3] Bu gerileme TUS sonuçlarını da etkilemiştir.

Bir diğer öğrenci faktörü de alınan öğrenci sayısıdır. Kuruluş yılında 80 öğrenci alan ve daha sonraları bu sayıyı gittikçe artıran fakültemiz, 1990 yılında birinci sınıfa 200 öğrenci almıştır. Ancak, daha sonraki yıllarda alınan öğrenci sayısı giderek azaltılmış, bu azalma da öğrencilerin eğitimindeki kalitenin artmasına neden olmuştur. Bunun sonucunda, öğretim üyesi başına düşen öğrenci sayısı yarı yarıya azalmıştır. Bu sonuç TUS başarı oranlarını olumlu etkilemiştir.

Sınav faktörü: Entegre sistemde öğrenciler tek bir sınava girmekte idi. Bu sistemde, yıl içinde ders yükü az olan derslere çalışmayan öğrenci ağırlığı yüksek derslerden aldığı puanlar ile bu derslerin eksisini kapatabiliyordu. Bu durum öğrencinin tüm dersleri tamamen öğrenmeden üst sınıfa geçmesine neden oluyordu. Ders geçme sisteminde ise her dersin sınavları ayrı ayrı yapıldığından, öğrencinin belirli bir dersten geçebilmesi için zorunlu olarak çalışması gerekmektedir.

Şekil 2. Ders geçme sisteminde okuyan 1993-1995 girişli öğrencilerin mezun olduktan sonra girdikleri TUS'taki başarı oranları.

Yatay geçiş faktörü: Fakültemizi tercih eden öğrencilerin tercih nedenlerinden biri Edirne'nin İstanbul'a yakın olmasıdır. İstanbul'da oturup da Edirne'yi kazanan öğrencilerin en büyük amaçları yatay geçiş yapmaktır. Yatay geçiş yapan öğrenciler, sınıflarının en başarılıları ve TUS'u kazanma olasılığı yüksek olanlardır. İlk yıllarda yüksek olan fakültemizden yatay geçiş oranı, 1990'lı yılların ortasından sonra geçişin zorlaşması sonucunda düşmüştür. Çalışkan ve TUS'u kazanabilecek öğrencilerin fakülteden ayrılmaları da TUS başarı oranlarını etkileyen bir faktördür.

Fakülte faktörü: Kuruluşundan beri gelişme halinde olan Trakya Üniversitesi Tıp Fakültesi, ilk yıllarında gerek fiziki olanaklar gerekse de teknik donanım açısından yeterli değildi. Ancak zamanla bu eksiklikler giderilmeye çalışılmış ve bu çalışmaların ürünleri de öğrencilerin hizmetine sunulmuştur. Teknolojik, bilimsel ve fiziki olanakların artması, öğrencilerin eğitim kalitelerinin artmasını da beraberinde getirmiş, bu da TUS başarı oranlarına yansımıştır.

Yeni bir eğitim sistemi olan "entegre" sistemde öğrenim gören Trakya Üniversitesi Tıp

Fakültesi öğrencilerinin başarı oranları, aynı öğrencilerin üniversiteye giriş sınavlarındaki sıralarından daha geride bulunmuştur. Bunun karşısında, fakültemizde "klasik ders geçme" sisteminde eğitim gören öğrencilerin TUS başarı oranları yükselmiştir. Yukarıda kısaca belirttiğimiz faktörler göz önünde bulundurulduğunda, başarının zamanla daha da artacağını düşünüyoruz. Bu durum üniversite eğitimlerinde sistemlerin başarıya dolaylı yoldan etkili olabildiğini göstermektedir. Başarı için öğrenci, öğretim elemanı ve yönetimlerin daha sıkı işbirliği içinde olmaları gerekmektedir. Bu işbirliğine devletin maddi ve teknik donanım katkısı da eklendiğinde, başarının çok daha fazla artacağını ve yurdumuza büyük katkı yapacak hekimler yetiştirileceğini düşünüyoruz.

KAYNAKLAR

1. Özvarmış ŞB, Demirel Ö. Tıp Eğitimi Eğitici El Kitabı. Türk Tabipleri Birliği Eğitici Rehberi 2, Ankara: 2002.
2. ÖSYM ve TUS Sonuçları. 1993-2002.
3. Cıgalı BS, Kutuoğlu T. Anatomi dersinde başarıyı etkileyen faktörlerin bir anket çalışmasıyla değerlendirilmesi. Trakya Üniversitesi Tıp Fakültesi Dergisi 2001;18:167-72.